

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laeiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 31 c §:n muuttamisesta ja 31 d §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 40 §:n ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunta on 1 päivänä joulukuuta 1992 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 315.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Matti Rajakylä opetusministeriöstä, vt. osastopäällikkö Olavi Räsänen Lapin lääninhallituksesta, va. rakennuspiirin johtaja Heimo Valtonen Kuopion ja Pohjois-Karjalan rakennuspiiristä, koulutoimenjohtaja Gustav Wikström Sipoon kunnasta, maakuntajohtaja Hannes Kempainen Kainuun Liitosta, apulaisosastopäällikkö Simo Juva Suomen Kaupunkiliitosta, ammatillisen koulutuksen päällikkö Antti Virtanen Suomen Kunnallisliitosta, jaostopäällikkö Margareta Nygård Finlands svenska kommunförbundista, toiminnanjohtaja Petri Pohjonen Ammatillisten Aikuiskoulutuskeskusten Liitosta ja pääsihteeri Heikki Sederlöf Suomen Kansanopistoyhdistyksestä,

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisista oppilaitoksista annettua lakia sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja niihin liittyen eräitä muissa oppilaitoslaeissa olevia säännöksiä. Valtion opetusviranomaiset voivat vuonna 1993 ostaa ammatillista koulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta tavanomaisista menettelytavoista poiketen. Opiskelijoiden kotikunnille säädettäisiin velvollisuus osallistua opetusviranomaisten ostamasta perus- ja jatkokoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Esitys on tältä osin osa toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään työttömyyttä.

Opiskelijan kotikunnan maksuosuutta koskevia säännöksiä muutetaan siten, että valtion ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden kotikunnan maksuosuutta määrättäessä otetaan huomioon myös perustamishankkeiden kustannukset. Tältä osin esitys liittyy julkisen talouden tasapainon parantamiseksi päätettyihin toimenpiteisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta. Valtion opetusviranomaisten ostamaa koulutusta koskevia säännöksiä sovelletaan väliaikaisesti vuonna 1993 aloitettavaan koulutukseen.

Valiokunnan kannanotot. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta toteaa, että niissä lääneissä, joissa valtion oppilaitoksia on runsaasti, perustamishankkeiden kustannusten ottaminen mukaan kotikuntakorvauksiin merkitsee näiden läänien kunnille suhteellisesti eniten lisäkustannuksia. Valiokunta katsoo, että alueellisen eriarvoisuuden välttämiseksi hallituksen tulee seurata tilannetta ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi.

Valiokunta toteaa, että myös etäopetus voi olla soveltuva opetusmuoto ensimmäisen lakiehdotuksen 31 b §:n 1 momentissa tarkoitettua koulutusta annettaessa.

Valiokunnan mielestä vuonna 1993 tulisi voida valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa ostaa koulutusta myös muilta ammatillisista peruskoulutusta antavilta oppilaitoksilta kuin ammatillisilta oppilaitoksilta. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa muutosta 31 d §:ään.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muutoin muuttamattomina paitsi ensimmäisen lakiehdotuksen 31 d § näin kuuluvana:

31 d §

Ammatillisen koulutuksen rahoitus eräissä tapauksissa

Valtion opetusviranomaiset voivat valtion ta-

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula, Gustafsson, Hacklin, Laakso, Lehtinen, Lindqvist (osittain), M. Pietikäinen (osittain), Pykä-

lousarvioon otetun määrärahan rajoissa ostaa koulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta tai muilta julkisen valvonnan alaisilta oppilaitoksilta. (2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

läinen, Rätty (osittain), Suhola, Toivonen (osittain), Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsenet Alaranta (osittain), Lahikainen (osittain), Puhakka (osittain), Rynänen (osittain) ja Seivästö (osittain).

Vastalause

Ammatillisissa oppilaitoksissa annettavan aikuiskoulutuksen ja jatkokoulutuksen aloituspaikkojen lisääminen tässä vaikeassa työllisyys-tilanteessa on erittäin tärkeää ja kannatettavaa. Sitä ei kuitenkaan pidä maksattaa kunnilla. Esityksessä siirretään yksipuolisesti kustannuksia valtiolta kunnille. Ammatillisen koulutuksen kokonaiskustannukset eivät muutu, mutta valtion ja kuntien välinen kustannustenjakko muuttuu, mikä on vastoin sovittuja periaatteita. Lisärasituksena siirtyy kunnille noin 250 miljoonaa markkaa vuonna 1993 ja ne astuvat voimaan heti vuoden alusta. Kunnille ei jätetä omissa talousarvioissaan mitään mahdollisuuksia varautua näihin uusiin menoihin.

Esityksen mukaan tehdään mahdolliseksi ammatillisten oppilaitosten perustamishankkeista aiheutuneiden menojen ottaminen huomioon määrättäessä opiskelijoiden kotikuntien maksuosuutta. Tämä esitys ei ole tässä yhteydessä perusteltu, koska näitä rakenteellisia muutoksia ollaan parhaillaan selvittämässä ja valmistelussa. Esityksen mukaan valtion opetusviranomaiset voivat vuonna 1993 ostaa ammatillisista koulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta siten, että opiskelijoiden kotikunnille tulee velvollisuus osallistua näihin kustannuksiin. Tämä koulutus on työllisyyskoulutusta ja on selkeästi kuulunut valtion rahoituksen piiriin. Nyt osa kustannuksista siirretään kunnille. Lisäksi esitetty kotikuntakorvauksen sitominen valtion oppilaitosten kotikuntakorvaukseen on virheellinen. Valtion

amatillisten oppilaitosten keskimääräisten kustannusten mukaan laskettu yksikköhinta on korkeampi kuin vastaavasti kunnallisissa ja yksityisissä oppilaitoksissa, sillä valtiolla on paljon sellaista koulutusta, jonka oppilaskohtaiset käyttömenot ovat erittäin korkeat, esimerkiksi metsäalan oppilaitokset. Korvausperusteen tulisi olla lähempänä koulutuksen ostamisen todellista hintaa. Kotikuntakorvausta esitetään sovellettavaksi jopa alle puolen vuoden mittaiseen koulutukseen. Tämä ei kuulu kotikuntakorvauksen piiriin, sillä valtio ei hyväksy näin lyhyttä normaalia koulutusta valtionosuuden piiriin.

Esityksen mukaan myös ammatillisista aikuis- koulutuskeskuksista ostettavaan koulutukseen opiskelijoiden kotikunnat velvoitetaan osallistumaan. Tämä ei myöskään kuulu kotikuntakorvauksen piiriin.

Esityksen mukaan kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluissa ei oppilaan kotikunnan maksuosuutta laskettaessa oteta huomioon perustamishankkeista aiheutuneita menoja. Korvausperusteen on siis tarkoitettu pysyvän muuttumattomana, mikä on näiden koulujen osalta erityisen tärkeää. Se pysyy muuttumattomana, mikäli tähän hallituksen esitykseen sisältyvät kaikki lakiesitykset hylätään, ja samoin se pysyy muuttumattomana, mikäli ne kaikki hyväksytään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Marja-Liisa Tykkyläinen
Jukka Gustafsson

Heli Astala
Erja Lahikainen
Tuija Maaret Pykäläinen

Jaakko Laakso
Iiris Hacklin